MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH AZZOPARDI**

Seduta tas-16 ta' Jannar, 2009

Citazzjoni Numru. 344/2007

A

-vs-

B

Il-Qorti;

Rat ir-rikors ta' l-attriċi ppreżentat fit-28 ta' Awissu 2007 li permezz tiegħu esponiet bir-rispett:

1. Illi l-esponenti żżewġet lill-konvenut fit-30 ta' Settembru 1993, kif jirriżulta miċ-ċertifikat taż-żwieġ hawn anness u mmarkat bħala Dok. 'A';

2. Illi minn dan iż-żwieġ twieldu żewġt itfal, u ċioe' Y li llum għandu tlettax-il (13) sena u Z ta' tnax-il (12) sena;

3. Illi l-kunsens ta’ l-attriċi għal dan iż-żwieġ inkiseb bi vjolenza, sew fiżika sew morali, jew b’biża’;

4. Illi l-kunsens ta’ l-attriċi għal dan iż-żwieġ inkiseb b’ qerq dwar xi kwalita’ tal-parti l-oħra li mix-xorta tagħha fixklet serjament il-ħajja miżżewġa;

5. Illi l-kunsens tal-partijiet għal dan iż-żwieġ kien vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ ġudizzju fuq il-ħajja miżżewġa jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tiegħu;

6. Illi l-kunsens tal-partijiet għal dan iż-żwieġ kien vizzjat peress li kien inkiseb bl-esklużjoni pożittiva taż-żwieġ innifsu, jew ta’ xi wieħed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-ħajja miżżewġa, jew tad-dritt għall-att taż-żwieġ;

7. Illi l-kunsens tal-partijiet għal dan iż-żwieġ kien vizzjat peress li waħda mill-partijiet, għalkemm mhux interdetta jew marida b’moħħha, ma kellħiex fiż-żmien li sar iż-żwieġ, ukoll minhabba raġuni temporanja, setgħat intelletwali jew ta’ rieda biżżejjed biex jinħoloq kunsens għaż-żwieġ.

8. Illi għalhekk, l-imsemmi żwieġ huwa null u bla effett għat-termini ta’ l-artikolu 19(1)(a), 19(1)(c), 19(1)(d), 19(1)(f), u 19(1)(h) tal-Kapitolu 255 tal-Liġijiet ta’ Malta li jirregola ż-Żwiġijiet;

Jgħid, għalhekk, il-konvenut għaliex m’għandhiex din l-Onorabbli Qorti tiddikjara u tiddeċiedi illi ż-żwieġ ikkuntrattat bejn il-kontendenti huwa null u bla effett.

Bl-ispejjeż kontra l-konvenut li minn issa huwa nġunt sabiex jidher in subizzjoni.

Rat ir-risposta tal-konvenut ppreżentata fil-21 ta’ Diċembru 2007 fejn qal bil-qima:

1. Illi ż-żwieġ ikkuntrattat bejn il-kontendenti nhar it-30 ta' Settembru 1993 huwa null u dan għal raġunijiet imputabbli unikament lir-rikorrenti attriċi A.

2. Illi għalhekk l-intimat konvenut m'għandu jbati ebda spejjeż in konnessjoni mat-talba attriċi.

3. Illi huwa jaf b'dawn il-fatti personalment.

Rat l-atti proċesswali.

Rat l-affidavit tal-attriċi u ta' ohrajn.

Rat l-affidavits ippreżentati mill-konvenut;

Rat il-verbal tas-seduta tat-28 ta' Novembru 2008 illi permezz tiegħu l-kawża tħalliet għas-sentenza wara illi l-partijiet irrinunzjaw li jagħmlu kontro-eżamijiet;

Ikkunsidrat;

Illi l-attriċi qed titlob l-annullament taż-żwieġ kontrattat bejn il-partijiet fit-30 ta' Settembru 1993 a bażi ta' l-artikolu 19 (1) (a) (c) (d) (f) (g) u (h) tal-Kap 255 tal-Liġijiet ta' Malta. Il-konvenut jaqbel għal raġunijiet imputabbli lill-attriċi; izda kif dejjem irritenew il-Qrati Maltin f'materja ta' żwieġ illi huwa ta' ordni pubbliku, ma tistax tagħmilha daqshekk faċli li parti tirrepeti kliem il-liġi u l-parti l-oħra tammetti u b'hekk jirrendu ż-żwieġ annullabbli bl-iktar mod faċli u espedjenti. Hawn m'aħniex fil-kamp ta' kreditu likwidu jew responsabbilta' ta' xi kolliżjoni imma f'kamp l-iktar delikat u serju, u l-Qorti ma tistax tħalli nies li kappriċċjozament wara xi żmien ta' żwieġ jiddeċiedu illi kellhom nuqqas ta' diskrezzjoni fuq iż-żwieġ u meta jkollhom sieħba jew sieħeb ieħor jerġgħu jakkwistaw malajr din id-diskrezzjoni u jsiru maturi. Fejn jirriżultaw verament raġunijiet għal annullament l-istess żwieġ għandu jiġi annullat, pero' dan m'għandux ikun sabiex jiġu akkomodati l-kapriċċi ta' dak jew l-ieħor. Għalhekk il-kawżali għal annullament għandha tirriżulta ċara u minghajr dubju (Anna Tonna vs Alexander Tonna deċiża mill-Qorti ta' l-Appell fis-6 ta' Novembru 1991).

L-artikli ċitati mill-attriċi jirrigwardjaw is-subinċiżi segwenti;

19 (1) (a) – il-kunsens inkiseb bi vjolenza fiżika jew morali jew bil-biża';

19 (1) (c) – il-kunsens inkiseb b'qerq dwar il-kwalita' tal-parti l-oħra;

19 (1) (d) – vizzju tal-kunsens ta' xi parti li jkun b'difett serju ta' diskrezzjoni fuq il-ħajja miżżewġa jew fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali tagħha jew b'anomalija serja psikoloġika li tagħmilha mpossibbli li dik il-parti taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taż-żwieġ;

19 (1) (f) – li l-kunsens ta' xi parti jkun inkiseb b'esklużjoni pożittiva taż-żwieġ jew xi element essenzjali tiegħu, jew tad-dritt għall-att taż-żwieġ .

19 (1) (g) – il-kunsens kien vizzjat peress li parti għalkemm mhux interdetta jew marida b'moħħha ma kellhiex fiż-żmien li sar iż-żwieġ setgħat intelletwali jew ta' rieda biżżejjed biex jinħoloq il-knsens għaż-żwieġ;

Mill-provi imressqa jidher li ż-żwieġ sar meta l-partijiet kellhom tnejn u għoxrin sena iżda kien ilhom ftit tas-snin jafu lil xulxin. Infatti l-attriċi tirrakkonta fl-affidavit tagħha li l-konvenut kien l-ewwel namrat illi kellha.

Kif qalet il-Qorti ta' l-Appell fil-kawża <u>Joseph Zammit vs Bernardette Zammit</u> (27 ta' Jannar 2006) ;

Irid mill-ewwel jiġi senjalat principju fondamentali fil-liġi ċivili, u ċioe' li ż-żwieġ bejn il-kontendenti għandu jkun presunt li jkun wiehed validu. Għalhekk huwa dover assolut ta' kull parti fil-kawża li tagħmel prova sodisfaċenti ta' l-allegazzjonijet rispettivi tagħha dwar l-allegazzjoni, u ċioe' li ż-żwieġ huwa null għaliex l-oneru tal-prova huwa dejjem fuq spallejn min jallega.

Is-sub-inċiż (d) fuq imsemmi jsemmi ukoll li ż-żwieġ ikun null jekk ikun affetwat b'anomalija psikoloġika serja u

tagħmilha mpossibbli għal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taż-żwieġ. Ta' min jenfasiżża hawn li l-liġi tagħna tirrikjedi li l-anomalija psikoloġika tkun tali li tagħmilha mpossibbli u mhux sempliċement diffiċli li wieħed jaqdi l-obbligazzjonijet essenzjali taż-żwieġ jew inkella li jassumi l-istess obbligazzjonijiet essenzjali taż-żwieġ.

Rigward id-disposizzjoni kontenta fis-sub-inċiż (f) fuq imsemmi biex dan id-difett ikun jirriżulta jkun jeħtieġ li jiġi provat sodisfacentement li ż-żewġ partijiet jew waħda minnhom fil-mument ta' l-għoti tal-kunsens matrimonjali tkun eskludiet iż-żwieġ innifsu jew eskludiet element essenzjali tal-ħajja miżżewġa jew id-dritt għall-att taż-żwieġ u din l-eskluzjoni tkun saret b'att pożittiv tal-volonta' ta' dik il-parti. Huwa evidenti li din id-disposizzjoni tirraviża sitwazzjoni ta' simulazzjoni u għandu jiġi enfasiżżat li nullita' ta' żwieġ bazata fuq il-kawżali ta' simulazzjoni propjament tkun teskludi kawali bażata fuq nullita' ta' żwieġ minħabba nuqqas ta' esklużjoni ta' ġudizzju. L-inkompatibbilta' bejn dawn iż-żewġ kawżali toħroġ mill-fatt li n-nuqqas ta' diskrezzjoni ta' ġudizzju timplika inkapaċita' li wieħed jagħraf, jifhem u jirrifletti filwaqt li l-kawżali tas-simulazzjoni teħtieġ li jkun hemm tali kapaċita' intellettwali, propju l-att pożittiv tal-volonta' li jwassal għas-simulazzjoni, totali jew parzjali.

Fil-kawża Nicholas Agius vs Rita Agius (25 ta' Mejju 1995) intqal illi b'difett serju ta' diskrezzjoni tal-ġudizzju l-leġislatur ma riedx ifisser sempliċement kwalsiasi stat ta' immaturita; li parti jew l-oħra fiż-żwieġ tista' tkun fiha fil-mument li jingħata l-kunsens reċiproku. Li kieku l-leġislatur irrikjeda maturita' sħiħa u perfetta ftit jew addirittura ebda żwieġ ma kien ikun validu. In-nuqqas ta' *discretio judicii* hu kunċett ġuridiku intrinsikament marbut mal-kapaċita' ta' parti jew oħra fiż-żwieġ li tagħti l-kunsens liberu u xjenti tagħha għar-rabta taż-żwieġ. F'dan is-sens gew deċiżi ukoll il-kawżi Angela Spiteri vs Joseph Spiteri (4 ta' Novembru 1994), Robert Attard vs Josephine Attard (18 ta' Ottubru 1995) u Janet Portelli vs Victor Portelli (14 ta' Awissu 1995).

Fil-kawża fl-ismijiet Mario Mizzi vs Maris Mizzi (15 ta' Novembru 2005) il-Qorti ta' l-Appell ukoll qalet li biex ikun hemm in-nuqqas jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' ġudizzju irid ikun hemm l-inkapaċita' psikika jew kostituzzjonali (mhux neċessarjament anomalija psikoloġika fis-sens mediku) li wiehed jagħraf u jirrifletti jew li jiddeċiedi liberament (jiġifieri mingħajr impulsi interni li jkunu neħħew il-liberta ta' l-għażla tal-persuna li tkun) fuq l-oġġett tal-kunsens matrimonjali.

Ħafna mill-provi mressqa fil-verita' iktar huma idoneji għall-kawża ta' separazzjoni milli waħda ta' annullament. Madankollu l-Qorti konvinta minn parti mid-depożizzjoni tal-attriċi li hija fis-sens li l-konvenut anke fl-għerusija kien propens li jerfa' jdejh fuqha u kien vjolenti magħha. Id-deskrizzjonijiet ta' l-attriċi huma fattwali biżżejjed biex jitwemmnu. Waħda mill-hbieb ta' l-attriċi rrimarkat li hija stess kellha ċerta perplessita' meta kienet saret taf li l-partijiet se jiżżewġu għaliex irrealiżżat, billi kienet tafhom it-tnejn, id-differenza kbira li kien hemm bejn il-partijiet kemm mill-lat ta' sfond (*background*) familjari u anke mill-lat intelletwali. Għalhekk l-attriċi messha rrealiżżat hija ukoll fid-diffikoltajiet li kienet se ssib ruħha u għalkemm ħafna min-nuqqasijiet li hija qed tallega fil-konfront tal-konvenut jirriżultaw, fl-istess ħin kien ukoll nuqqas tagħha li xorta daħlet għaż-żwieġ f'dawn iċ-ċirkostanzi. Kwindi għalkemm hemm lok għal annullament il-Qorti se tieħu dan in konsiderazzjoni meta tiddeċiedi dwar il-kap ta' l-ispejjeż.

Għalhekk il-Qorti tilqa' t-talba attriċi u tiddikjara null iż-żwieġ ċelebrat bejn il-partjiet fit-30 ta' Settembru 1993; spejjeż ikunu bla taxxa bejn il-partijiet.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-------------------------------TMIEM-------------------------------